

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Arondarea cercurilor electorale.

Sibiu, 14 Septembrie n.

Din când în când se dă presei maghiare spre comunicare, și poate că și spre apreciere, câte una din ideile fundamentale pe baza cărora se compune, ori e compus deja, proiectul de lege despre reformele electorale, probabil pentru că se vadă, ce impresiune se produce și ce mulțămire se provoacă la publicul cetitor, la cetățenii interesați în cauză. Așa s'a făcut nu de mult cu ideea pluralității, cu ideea de a se acorda anumiților cetățeni câte două și câte trei voturi, pentru a se paraliza pe calea aceasta voturile naționaliștilor și ale socialiștilor, și așa se face acum cu amănuntele ce vin destăinuie cu privire la noua arondare a cercurilor electorale.

Dacă noi, Românii, nu am avut motiv să ne arătăm mulțumiți cu ideea pluralității, care la noi nu înseamnă alta, decât domnia și pe mai departe a minorităților asupra majorităților, după ce prin votul plural masele cele mari pot fi totdeauna majoritate la alegeri de cătră minoritățile privilegiate și investite cu mai multe voturi, — noua arondare a cercurilor electorale, dacă cu adevărat așa se va face, după cum sună știrea dată de ziarele maghiare din capitală, formează curat dezastru pentru noi, mai ales, că în contra pluralității în cele din urmă tot ne mai putem apăra, dacă ar fi să se introducă, dar în contra arondării nedrepte a cercurilor electorale nu mai este nici un remediu, nici o cale deschisă de apărare și de o eventuală îndreptare a răului. Împărțirea așa rămâne, până când nu se va îndura parlamentul ungar, poate peste jumătate de veac, să facă iarăși o nouă arondare de cercuri.

Și cumcă împărțirea cercurilor, așa cum e contemplată să se facă, e foarte nedreaptă și vătămătoare pentru Români, e lucru despre care se va putea convinge ori și cine din amănutele de mai la vale. Să luăm de exemplu comitatul Sibiului și al Făgărașului, despre cari e vorba, că vor fi împreunate și vor forma un singur comitat în viitor, cu centrul în Sibiu. În aceste comitate sunt acum opt cercuri electorale. În viitor vor fi șase, și anume, două săsești, ale orașului Sibiu, care alege și în viitor doi deputați, unul săsesc al Nocrichiului, unul unguresc-nemțesc, pe care-l formează orașele: Sebeșul săsesc, Ocna Sibiului, Făgărașul și comuna Cislădia, iar două formate din ceealtă populație a acestor comitate, adică de Români. Va să zică, Românii cu cam 175.000 de suflete în aceste două comitate aleg doi deputați la dietă, iar Sașii cu Ungurii la olaltă, având abia 60.000 suflete bine numărate, aleg patru deputați. La ei cade pe câte 15.000 de suflete un deputat, la noi pe câte 86—87 mii de suflete unul.

Să luăm alt comitat, al Hunedoarei, aproape curat românesc. Aci în locul celor șase cercuri electorale românești de acum, vor fi în viitor trei cercuri ungurești și trei românești. Cele ungurești sunt compuse cu următoarea admirabilă măiestrie: Orașul Deva cu câteva comune și orașele, în cari e tare elementul maghiar, formează un cerc electoral. Al doilea cerc îl formează orașul Orăștia, cu Piski, Hațeg, și câteva comune ungurești. Al treilea orașul Petrojeni, cu câteva comune mărginașe ungurești. Restul comitatului se împarte în trei cercuri electorale românești. Va să zică, Ungurii din comitat, cu 31.000 suflete, au asigurate trei cercuri, iar Românii, cu 273.000 suflete, au iarăși trei cercuri electorale.

Și tot așa e împărțirea și în celelalte comitate românești, în cari

minoritățile disparente au cam tot atâtea cercuri electorale asigurate, ca majoritățile covârșitoare, ba și mai multe, după ce în Ardeal, dintre 63 de deputați, câți vor fi în viitor, numai 13 vor putea fi Români, iar 10 Sași și 40 Maghiari. A treia parte a populației va fi deci reprezentată în dietă prin 50 de deputați, iar două părți de trei numai prin 13 deputați!.

Cu o astfel de împărțire a cercurilor electorale apoi firește, că naționalitățile vin reduse și pentru viitor la rolul din trecut cu privire la conlucrarea lor la conducerea statului, după ce în cazul cel mai bun Românii vor putea alege 28 deputați la dietă, Slovaci 24, iar Sârbi 6—8. Rutenii, Sașii și Șvabi din Banat nu numără. De sine înțeles, că presei maghiare îi convine o astfel de dreaptă împărțire a cercurilor electorale, pentru că ea face de prisos introducerea pluralității, atât de urgisită și la Unguri. Și fatalitatea e, că cu privire la arondarea nouă a cercurilor electorale nu s'a luat nici o înțelegere între Coroană și coalitie. Parlamentul are în privința aceasta mână liberă. Va face deci arondarea așa cum vrea!... O singură rază de speranță mai avem, că poate că știrea totuși nu e adevarată, și că nedreptatea față de naționalitățile nemaghiare totuși nu va fi atât de mare, cum se spune.

Redeschiderea dietei. Dieta țării se va redeschide în 22 Septembrie. Imediat va proceda la alegerea membrilor din delegațiune, iar ministrul-prezident va prezenta bugetul anului viitor, pentru comisiunea financiară să-l poată lua numai decât în desbatere. Va prezenta și ministrul de interne proiectele de lege referitoare la reformele electorale, iar în urmă dieta va lua de nou vacanțe până și termină delegațiunile lucrările.

Delegațiunile. În loc de a se întruni în 29 Septembrie, cum era planul dintru început, delegațiunile se vor întruni abia pe la 5—7 Octombrie n. în Bu-

dapesta. Motivul amânării este faptul, că nu e gata încă planul introducerii unor îmbunătățiri în Bosnia și Herțegovina, reclamate de introducerea constituției în Turcia. Ministrul comun de finanțe tocmai acum studiază chestia la fața locului.

„Amicii nostri Slavi”. Sub titlul acesta a publicat ziarul „Budapest”, organul partidului kossuthist, în numărul de Marți, săptămâna trecută, un prim articol, în care se pune față în față politica sinceră și neprefăcută a Românilor cu politica șireată și de duplicitate a Slavilor și se scoate concludia, că pentru Unguri ar fi mai de folos o apropiere de Români, decât cochetarea cu Slavii. Românii ar fi ușor de înduplecat se meargă mână în mână cu Maghiarii, dar întâiu de toate ar trebui se încete șicanele funcționarilor administrativi și școlari, cari pe unele locuri, fie din lipsă de tact, fie din hiperzel patriotic, trec peste intențiunile legilor când le eșecută, și astfel compromit numai legile și provoacă nemulțămire. „În Timiș”, — spune scriitorul articolului, — într-o comună curat șvabească se trimite ca învâțător unul care nu știe nemțește, și faptul acesta însălbătăcește pe Șvabi. În Ardeal se sterg cu asistență gendarmărească inscripțiile de pe școalele confesionale populare (Școala română), cari de treizeci de ani se aflau pe ele și nu au scos ochii nimenui. În contra corurilor se deschide cercetare penală pentru că au cântat „Deșteaptă-te Române”, iar din mâinile damelor române se iau cu puterea buchetele din partea gendarmilor, pentru că sunt legate cu panglică națională română”. Sunt necesare astfel de măsuri? E de mirat apoi, că Românii nu se prea apropie de Maghiari? Întreabă scriitorul articolului, și recomandă politicianilor maghiari mai mult tact politic față de Români, cari pe lângă o oarecare bunăvoință și concilianță ar putea se fie câștigați de amici ai scopurilor maghiare, și anume, nu numai cei mai moderați, ci chiar și cei mai ultraști dintre ei. Dacă însă Maghiarii vor continua pe calea de până acum, li-se vor preface în dușmani și aceia, pe cari providența i-a destinat se le fie amici!...

FOIȘOARĂ.

Asanca.

— Poveste indică. —

(Fine).

Și iarăși și-a zis regele: „Trebuie să am eu fata aceasta?” și a făcut pregătiri de plecare. Dar iar s'a arătat Asanca la fereastră, ca întâiașidată, așa, ca regele să o poată vedea în întreaga splendoare a frumuseții ce o împodobeau.

— „Remai tu aici, noi vom merge acasă”, îi spune regele.

— „De ce vrei să pleci, o puternice rege?” îl întreabă Asanca.

— „Pentru că nu-ți pot ghici numele!”

— „Și de ce nu mi-l poți afla? zise fata. Orice nădejde trebuie se fie încoronată de împlinirea ei. Orice muritor își așteaptă împlinirea dorinței sale. De ce se nu-ți aștepți și tu împlinirea dorinței tale? Pacientă și vei ajunge la țintă, puternice rege. Un șoim, care se hrănea cu peștii unui lac, a sburat odată departe, departe, și s'a oprit pe piscul cel mai înalt al unui munte. Acolo a ramas ziua întreagă și noaptea întreagă, ear în ziua următoare și-a zis așa: „Cât de bine și de plăcut ar fi să sezi tot aici. Să nu fi sililit să te dai jos pentru mâncare și beaură ci toate să-ți vină deagata, aici pe

acest pisc de munte”. Tocmai în ziua aceea învinsese Sacca, regele ceriului, spiritele dusemănoase și le alungase din ceriu, ajungând el stăpân și poruncitor peste cei trei zeici și doi de dumnezei indici. Și atunci s'a gândit întru sine: „După ce dorințele mele sunt toate împlinite, aș dori să le împlinesc și pe ale altora. Este prin părțile acestea de pădure cineva, ale cărui dorințe încă nu sunt împlinite?” Și fiindcă i-a căzut pe șoim ochii, și dintre oameni nu s'a anunțat nimeni, a zis regele ceriului, Sacca: „Am să împlinesc dorințele paserii acesteia”. Nu departe de locul unde-și luase șoimul locuința, curgea un râu, pe care regele ceriului îl făcu să-și iee cursul în sus, până la piscul de munte pe care își avea șoimul locuința. Astfel șoimul nu mai trebuia să se miște din loc, pentru că riu îl aducea pești de mâncare și apă de beut, tocmai așa cum își dorea el. Și de pe piscul muntelui apa curgea earăși la vale, luânduși cursul de mai înainte. Astfel chiar și șoimul și-a putut secera fructul speranțelor sale. Cum se renunță tu deci la îsbândirea plăcerilor, cari te țin aici acum de doi ani?”

Și earăși nu se gândi regele mult, ci remase și pentru mai departe pe loc, cu speranță nouă în sin. Cuvintele fetei l-au scos și mai mult din țipini, ear frumuseța ei îl captivase de tot. Și-a chemat de nou pe toți consilierii la sfat, pentru a afla numele fetei, și astfel a jertfit încă un an, în care osută de nume au fost sta-

bile, dar nici unul nu s'a potrivit și n'a fost cel adevărat, pentru că de câteori se ducea la pustnic să-l întrebe, dacă între numele ce i le spune, se află și numele fetei, pustnicul îi răspundea: „Încă nu l'ști nici acum, puternice rege!”

Mănos zise atunci regele: „Dacă nici acum nu l'am putut nimeri, se ști că pleacă, nu mai avem ce sta aici”. Și dete ordin de plecare.

Pustnicul străse din umeri cu nepăsare, ear Asanca se arătă la fereastră. Regele o salută, și îi zise: „Dar acum pleacă, nu mai rămânem aici?”

— „Și de ce, puternice rege?” întrebă fata.

— „Pentru că tu mă ademenești numai cu vorbe, dar nu mă ferecești cu alipirea ta, dictată de adevărata iubire. Femeecat de dulcele tale cuvinte am stat aici trei ani înzadar. Nu mai pot sta, voiu pleca!... Pentru că cel ce nu știe să-ți dea decât vorbe frumoase, e ca și floarea fără miros. Cel ce numai promite că dă, dar nu dă nimica, nu face alta, decât sapă mormântul pe seama prietniei existente. Cine promite, să promită aceea ce poate împlini și ce vrea să împlinească. Joc de cuvinte să nu faci, pentru că omul cuminte strebate prin ele. Mi-am pierdut oameni și avere pentru un cuvânt din gura ta, am căzut jertfă nesiguranței. Rămăi cu bine, eu plec!”

Când auzi Asanca cuvintele din urmă, strigă cu voce tare din fereastră: „Pater-

nice rege! Tu-mi ști numele. Tocmai acum l'ai rostit. Spune-l și tatălui meu și apoi ia-mă cu tine!”

Și alergă regele la pustnic în colibă, și-i spune: „Cucernice! Numele fetei tale e Nesiguranța (Asanca)”.

— „Așa este, puternice rege, și fiind că îi ști numele, i a o acumă cu tine, căoi a ta este”, răspunde pustnicul. Merse apoi regele la palatul de cristal și zise fetei: „Tatăl tău mi te-a dat mie, vin-o deci cu mine”. Și fata se coboră din palat, își luă ramas bun dela pustnic, și plecă cu regele și cu suita la Benar, la reședința crăiască, unde au trăit în fericire multă vreme împreună.

Povestea nu e nouă. E foarte veche. Înainte cu două mii de ani încă se povestea în India. Ea e trecută în colecțiunea de legende, povești și fabule, tipărită în limba indică, în care să cuprind episoade și întâmplări din viețile lui Buddha. Pentru că Buddha a avut multe vieți. De multeori a trebuit să se nască și să moară, până a putut să se nască ca un sfânt desăvârșit, ca luceafăr luminos, stâns apoi în Nirvana.

Povestea e deci indică, după origine, spirit și colorit, dar adevărul care se cuprinde în ea e general, ca ori care alt adevăr. Și povestea nici nu e poveste, ci întâmplare de toate zilele, care se repetă neconștient, când ici, când colea printre oameni, printre oamenii cari gândesc și me-

Originea, vechimea și dezvoltarea bisericii creștine la Români, până în veacul al XVI-lea.

Prelegeri din istoria bisericii românești, de prof. N. Dobrescu.

Rezum. de Gh. Tulbure.

III.

Stăpânirea Goților în Dacia încetează pe la anul 375 d. Cr., când apare un alt popor, cel mai barbar între barbari: Hunii. Relatăriile unor scriitori contemporani, ca Marcellus și Iordanes, despre venirea Hunilor, sună o dovadă despre groaza ne mai pomenită, ce a însoțit-o poporul acesta, ori pe unde s'a ivit, în cursul pribegiei sale prin Europa.

După ce supun pe Goți, cari se pleacă, dând tribut, Hunii ocupă teritoriul Daciei, ajungând în scurtă vreme stăpâni peste ținutul dintre Tisa și Don. În părțile Maramurășului locuia un popor germanic, iar în Banatul timișan de azi — după descrierea lui Priscus, trimis pe la 448 în deputație la Atila, regele Hunilor — se afla un popor indigen, cu caracter roman, care nu puteau fi, decât Daco-românii, străbunii noștri.

Hunii, ca oameni sălbatici și jăfuitori, cari se mulțămiau a lua prăzi și tributuri grele dela popoarele subjugate, puțin se interesau de credința și obiceiurile religioase ale acestor popoare. Așa-i cunoaște istoria. Din această notă a firii lor putem deduce, că sub stăpânirea lor, creștinismul în Dacia deasemenea n'a fost stingherit și s'a putut dezvolta în liniște deplină.

Concluziunea aceasta logică o sprijinesc însă și câteva mărturisiri istorice contemporane. Scriitorul Ieronim, originar din părțile Dalmatiei, spune că și între Huni și între popoarele supuse acestora se găsesse mulți aderenți ai religiunii creștine. Iar Paulus Orosius scrie, că o mulțime de popoare, de sub stăpânirea Hunilor, aveau biserici creștine. Avem apoi confirmări istorice despre existența prin părțile Daciei a unui mare predicator creștin, cu numele Nichita, despre care se spune, că a fost apostolul Daciei Aureliane, propovăduind creștinismul la Goți, Scythi și Besci. E adevărat, că popoarele acestea locuiau la sudul Dunării, dar e firesc să presupunem, că Nichita, în zelul său de misionar, a căutat să-și lărgască sfera de activitate, trecând și-n părțile nordice ale Dunării, spre Dacia Traiană, mai ales, că Hunii, cum am zis, nu erau o pedecă pentru creștinism.

La răspândirea creștinismului, sub Huni, mai contribuiau și *captivii*, pe cari Hunii îi aduceau, ca și popoarele barbare dinainte, mai ales din peninsula balcanică și între cari erau mulți Români și creștini.

Tot din relatăriile lui Priscus știm apoi, că în cetatea Margus se afla un episcop creștin, care a avut un conflict cu Hunii pe temă religioasă, iar un alt episcop se afla în Sirmium, care deasemenea a dat naștere la o ciocnire între Huni și Romani. Legende ale acestor doi episcopi dovedesc iarăși, că între episcopii din sudul Dunării și creștinii daco-romani dela nordul Dunării existau legături strânse.

În consecință, pe timpul stăpânirii Hunilor, creștinismul, ca și sub Goți nu

numai că n'a fost stânjinit, ci chiar favorizat în dezvoltarea sa.

Imperiul Hunilor, la baza alcătuirii căruia se afla o singură persoană, în scurtă vreme se prăbușește. Cu moartea lui Atila (453) Hunii slăbiți să împrăștie în toate părțile, iar în locul lor vine un alt popor, ca să le ia moștenirea: Gepizii. Aceștia dinspre Maramurăș și se așează în șesul râului Tisa. Stăpânirea Gepizilor, care durează până pe la anul 566 d. Cr., era însă tot nominală, ca și a Hunilor. Și ei iau Dacia în stăpânire ca federați ai imperiului roman, având în schimbul contingentului militar să primească tributul Cesarului. Raportul acesta de alianță prietenoasă a fost prin urmare tot așa de prielnic pentru dezvoltarea liberă și neconturbată a creștinismului la populația dacoromană, ca și mai înainte sub Huni.

Această dezvoltare era promovată și de populațiunea romană, în mare parte creștină, din peninsula balcanică, care își continuă vechiul contact cu populațiunea din nordul Dunării.

Pe lângă aceasta, în veacul al V-lea d. Cr. creștinismul la sudul Dunării devine și mai puternic; dovadă câteva scaune episcopale nouă, cari se găsesc înființate pe timpul acesta: la Sistor, Bononia (Vidin) Nicopolis ș. a., ca tot atâtea foculare, din cari razele creștinismului se împrăștau până în mari depărtări.

Se impune acum întrebarea: De ce colorit era creștinismul sădit în Dacia? Avea el forma latină, sau cea grecească?

Este știut, că împăratul bizantin Constantin cel Mare, având de scop regenerarea imperiului roman, pornit pe panta decăderii, îi dă o organizațiune nouă, întemeiată pe religiunea creștină, ca *religiune de stat*. Întreg imperiul, pentru o mai bună administrare, îl împarte în 4 prefecturi. Părțile Daciei se ținneau de prefectura Illyricului. Prefectura aceasta politicește aparține imperiului roman de apus, deci fără îndoială și în cele bisericești atârna tot de apus, adică de Roma. Prin urmare în părțile dunărene creștinismul, introdus prin misionari romani, era natural să aibă coloritul latin. Deci strămoșii noștri au primit creștinismul sub forma latină sau romană, și la început au atârnat bisericește de Roma.

Acesta este un adevăr, pe care-l sprijinesc probele istorice și în prima linie *terminologia latină* referitoare la noțiunile fundamentale ale creștinismului din limba noastră — terminologia greacă și slavă vine mult mai târziu! — și pe care nu-l pot răsturna miile diferențe și veleități confesionale din zilele noastre.

Dovadă sunt și episcopii dela Dunăre, amintite până aici, dela cari s'a propagat creștinismul în părțile Daciei, și cari toate erau latine. Insuși episcopul din *Tesalonic*, a doua capitală a Illyricului, era totodată vicar al episcopului din Roma, ceea ce înseamnă, că aceste episcopii steteau sub supremația Romei.

Împăratul Justinian, un om cu planuri mari, a încercat, ce e drept, prin navela a XI-a să rupă legătura bisericească cu Roma, înființând, pe la a. 535 în orașul său natal, *Justiniana prima*, o arhiepiscopie, pe care o declară de autocefală. Mai târziu însă, având lipsă de sprijinul și prietenia episcopului de Roma, renunță la planul acesta și închină papei și arhiepiscopia Justinianei.

Da, tocmai aceasta trebuie să fie, nu alta, aceasta singură, care îi este trimisă din ceriu, și care a știut destoepta în el dorințele pe cari mai înainte nu le-a avut și prin cari plutește acum ca prin vis. Ea e aceea femeie așteptată și adorată, care se deosebește mult de toate celelalte femei. Și ea nu e pentru el femeie de rând, ca celelalte femei, ci e femeie născută în flori, care singură e o poveste întreagă și are o ființă și o existență ca din povești. El nu știe, că Asanca, nesiguranta, ce-i poate oferi, dar crede, că dacă o poate răpi din palatul ei de cristal, care stă ridicat în aer, deasupra tuturor femeilor, dacă o poate scoate din regiunile suprapământene, viața sa, legată de a ei, are să fie plină de plăceri suprapământene și de fericiri divine.

Și astfel luptă cu statornicie pentru a putea ajunge în posesiunea ei, pentru a-și putea avea pe Asanca sa, ear răbdarea e cheia care duce la deliciu și statornicia îi deschide drumul spre scop și izbândă...

Unde va ajunge? Acolo unde ajunge fiecare atunci, când visul s'a prefăcut în realitate. Asanca e mușterea lui, divină femeie devenită om, enigma e deslegată. Și fie rege, fie cerșitor bărbatul, Asanca i se arată în aceeași formă, ear scopul și sfârșitul visului e unul și același: „Au trăit mulți ani împreună, s'au iubit, au avut feciori și fete, și — au murit“. Pentru că *sigură* e numai partea aceasta a vieții omenești. Așa a fost, așa este, și așa va fi în vecii vecilor.

În novela lui Justinian sunt înșirate toate localitățile creștine, cari aveau să aparțină arhiepiscopiei acesteia, și e de însemnat, că între aceste localități găsim două cari zăceau dincoace de Dunăre.

Stăpânirea Gepizilor, pe la a. 566 d. Cr. apune și e înlocuită cu stăpânirea Avarilor, un alt popor din stepele ural-altaice, care vine în tovărășie cu poporul Slavilor. După ce distrug tot ce clădiseră Gepizii, Avarii pier din părțile dunărene, lăsând singuri stăpâni pe Slavii, cari erau un popor mai blând și mai statornic. Venind încet și liniștit, ca nisipul adus de o apă mare, Slavii se așează pe întreg teritoriul Daciei, alăturându-se populațiunea băstinească, daco-romană, viețuind împreună în bună pace timp de peste un secol. Timpul acesta (sec. VI—VIII-lea) se consideră ca *epoca de formațiune a neamului nostru românesc*. Elementul slav, în urma contactului zilnic, se amalgamează cu elementul daco-roman, iar rezultatul acestui proces este, că elementul slav dispare și în locul lui apare un element nou, în firea și în limba căruia se resimte puternica influință a elementului asimilat: *poporul românesc*.

Din acest amestec s'a născut prin urmare poporul nostru, a cărui *individualitate etnică* datează deci numai de prin veacul al VII-lea, când procesul de asimilație cu Slavii se consideră de încheiat.

Pe timpul acesta, al Avarilor și al Slavilor, creștinismul în Dacia continuă a se dezvolta și a se răspândi mai ales prin *prizonieri* creștini, strămutați de aceste două popoare dela sudul la nordul Dunării. Mărturie istorică despre aceasta avem în *viața sf. Dumitru* din Tesalonic, scrisă grecește de un cleric din veacul IX-a, care povestește întâmplări din veacul VII-lea, când Avarii și Slavii au strămutat la nordul Dunării multă populațiune romană, care a înmulțit neamul creștinesc, păstrându-și datinele romane.

Același fapt îl confirmă și *cronica* cea mai veche a țării românești, care începe istoria țării decând au descălecat „pravoslavnicii creștini“, despărțindu-se de Romani și pribegind spre miazănoapte.

Aceste sunt probe neîndoioase despre existența și întinderea creștinismului în părțile nordice ale Dunării.

Din ele rezultă în chip evident, că la poporul românesc credința creștinească și formele cultului creștin nu s'au introdus deodată, într-o epocă anumită, ca la alte neamuri, ci s'a infiltrat pe încetul, începând dela coloniștii și legionarii romani din veacul II-a d. Cr., și continuându-se, prin prizonierii și misionarii romani dela sudul Dunării, neîncetat, până în veacul al VII-lea.

Procesul lăririi și dezvoltării creștinismului merge deci alături cu procesul formațiunii neamului românesc, astfel, că atunci când acest neam apare pe scena istoriei ca o individualitate etnică deosebită, ca popor românesc, apare totodată și ca creștin.

Astfel noi ne-am pomenit deodată *Români și creștini*. Aceasta este, pe scurt, originea și vechimea creștinismului la poporul românesc.

Viața teatrală în Ardeal.

— Un răspuns dlui Iorga. —

Intors la București, din obiceiul meu turneu de vară prin centrele românești din Ungaria, găsesc în „Neamul Românesc“ mai multe articole și notițe de ale dlui Iorga, cu totul injurioase pentru mine și absolut nedrepte pentru ținara mișcare dramatică, de care se leagă și numele meu. Acolo pe unde am umblat și muncit, precum de sigur și în România, multe din spusele dlui Iorga nu mai sunt luate în serios, fiind dsa astăzi un publicist desamăgit, care a voit să ia cu asalt popularitatea, s'a încercat pe toate terețele și a suferit naufragiu în cele mai multe. Din pricina aceasta nici eu n'am putut să mă supăr, când îl vedeam amestecându-se în activitatea mea și vorbind cu areală și răutate de ea.

Dar, văzându-i insistența și gândindu-mă că s'ar mai găsi cetitori cari să-l asculte, — vai, sunt așa de mulți naivi la noi! — m'am hotărât totuși a-i da un răspuns franc, căutând a-i face un serviciu și dsale și causei, pe care, dată fiind bogata dsale fraseologie, o poate încurca.

De câteori vine vorba de teatrul din Ardeal, dl Iorga se leagă de mine și-mi cantă cusururi. Ba că piesele nu sunt bine alese, ba că vina puținului progres ar fi faptul, că eu m'as considera „genial“. Învinuirea asta din urmă în special e absurdă, căci din toate calitățile mele nu poate fi numită „genială“ decât cel mult nepăsarea mea față de săcăliile mărunte și nedemne de până acum ale

dlui Iorga. Cât privește însă activitatea mea publică, critica e liberă. Aș avea însă totuși de observat, că sunt și aici margini! Nu este în drept ori și cine să se erijeze în critic dramatic. Iar cât pentru dl Iorga, pe care-l cunosc așa de bine, am onoare a spune, că cel din urmă ziarist are mai multă competență în ale teatrului ca dsa, ale cărui cunoștințe se opresc la Herșcu Boccegiul, și care de 12 ani, de când cunosce Teatrul Național, a asistat o singură dată la reprezentație, și atunci numai la primul act din „Lipitorile Satului“. De altfel observația mea nu se referă numai la primul act din „Lipitorile Satului“, ci la orice chestiune de artă, în care dl Iorga a dovedit totdeauna aceeași atitudine falsă, fie față de poezie sau artă dramatică, fie în orice manifestare, pentru aprecierea căreia se cere un gust mai rafinat și un mai pronunțat bun simț. Dsa a fost de-a-pururi de aceeași platitudine, conducându-se vecinic numai de considerații personale. Contrazicerile și exagerările dsale despre poezie, prozatori și artiști de orice categorie se țin lanț, încât din toate cele cetite rămăi cu convingerea, că dsa este un publicist chinat de ideea, că are o misiune înaltă de a se pronunța cu orice preț. Un fenomen maladiv și supărat, din care isvorăsc toate greșelile dlui Iorga.

Dar să revenim la teatrul din Ardeal.

Acesta se găsește astăzi într-o epocă de tranziție. Grație sporadicelor reprezentații de diletanți și celor vre-o două sute de reprezentații aranjate de subsemnatul în cursul anilor din urmă, se poate afirma, că gustul pentru teatru s'a mai cultivat și publicul pricepător s'a mai înmulțit. Esigențele sunt așa de variate însă, încât dacă unii cer comedie de bufe, iar alții drame moderne, actorul nu poate face altceva, decât să aleagă calea mijlocie și să-și compună un repertor mijlociu, care să satisfacă pe toți deopotrivă. Un astfel de repertor nu există în atât de săracă noastră literatură dramatică. Și fiindcă eu am căutat să-mi compun singur, traducându-mi piese în cari partea instructivă să nu fie prea exagerată și nici nivelul artei prea coborât, dl Iorga, care habar n'are ce piese joc, mă învinuiește că nu mi-le aleg bine. Firește, că gusturile noastre se deosebesc. Eu nu mă pot de loc hotărâ să joc înaintea publicului din Ardeal „Hangița“ (?) lui Goldoni, tradusă și recomandată de dl Iorga, o piesă în care marchizii se bat în duel... și recomandarea căreia e cu totul caracteristică pentru absoluta nepricepere a dlui Iorga în materia ce ne preocupă.

Mișcarea dramatică din Ardeal, precum se știe, stă sub egida societății pentru crearea unui fond teatral. Societatea aceasta, așa de des luată la țântă și mult povățuită de toți nechematii, mi-a făcut cinstea să-mi dea timp de un an și jumătate ajutor în strălucită. Este inexactă însă informația dlui Iorga, că mi-am „hrănit tinereța“ din acea societate, de oarece bursa de 125 cor. lunar am primit-o după terminarea cursului la conservatorul din București și în urma dovezilor de muncă și dragoste ce dedusese pentru teatru. Și tot atât de neadevărată este știrea, că ași fi ridicat o pretenție de 17 mii de cor. pe an, pentru a mă pune în serviciul societății, câtă vreme pot să dovedesc prin acte, că suma cerută pentru mine personal era de abia 400 cor. lunar (în care era socotit și onorarul pentru soția mea) și nu e vina mea, dacă onor. comitet al societății n'a căzut de acord asupra planului ce i-am propus.

Credința mea este și astăzi, că din multe soluții ce i-s'au propus „Societății“, pentru a putea eși din rolul ei simplu de administratoare infructuoasă a unui fond de aproape o jumătate de milion, totuși planul meu era mai potrivit: să angajeze un personal de șese inși, socotindu-se printre ei și bursierii de până acum, care să alcătuiască întâia trupă ambulantă de actori de meserie. Căci cu diletanți, cari se grimează ca niște irozi, cu oameni buni cari nu știu bine românește și nici literatura dramatică dela noi și de aiurea n'au putința și pregătirea de a o judeca, se revine iarăși la primitivitate. Eu sunt sigur, că dacă dl Iorga, care nu vine la „Teatrul Național“ fiindcă „trag ușile“ și fiindcă după ce a văzut pe Irwing nu mare ce vedea la noi, dacă zic, dsa s'au duce totuși vre odată pe la Cluj sau Sibiu și ar vedea pe diletanții de acolo, cu într-o limbă stricată joacă piese fără loare, mi-ar da totuși mie dreptate și regreta, că societatea nu a primit o punere, care dacă nu-i oferea mari tale, îi asigura cel puțin câteva forte potri pentru răspândirea unei curate limbi mănăști și a unor bucați dramatice cuprinzătoare.

Dacă dl Iorga nu mă înțelege, un suflet prea înrăit și prea îmbăt în spasmiile vanității, decât se știe oia cu căldură avântul unui tânăr și

tor, conducătorii societății în schimb n'au voit să mă asculte dintr'un spirit de economie greșit plasat. Răutatea și avariția au fost totdeauna dușmanii celor ce și-au propus a fi modești slujitori la altarul artelor.*)

Z. Bărsan.

NOUȚĂȚI.

Manevrele. Măne, 15 Septembrie n. se încep manevrele cele mari ale armatei austro-ungare, în jurul Vespriului. Vor fi conduse de Moștenitorul de tron Arhiducele *Francisc Ferdinand*, în ființa de față a Maiestății Sale, Împăratului și Regelui nostru. Se menține știrea, că după terminarea manevrelor Maiestatea Sa va adresa o vorbire, ori va da un ordin de zi, în care-și va lua ramas bun dela armată, după bătrânețele și starea sanitară nu-i mai permit să iee parte și în viitor la manevrele armatei sale, care astfel va fi supusă cu totul conducerei Moștenitorului de tron.

La direcția financiară din Sibiu. orele de lucru sunt cu începere din 15 Septembrie n. dela 8 până la 12 dimineața și dela 2 și jumătate până la 5 și jumătate după amiez. Duminică și în sărbători dela 9 la 12 dimineața. Pentru părți ora de informație e dela 11 la 12, în zilele de lucru.

Himen. Dl *Ioan Modroiu* absolvent de teologie s'a logodit în 17/30 Aug. cu dsoara *Maria Coman*, fca parohului *David Coman* din Vamabuzău, tractul Treiscaune.

† **Simon Popoviciu**, protopresbiter ces. și reg. militar în retragere, cu locuința în Sibiu, în urma unui morb îndelungat, Mercuri în 9 Septembrie n. la 11 oare a. m. a trecut la cele eterne, în etate de 75 ani, împărțășit fiind cu sf. Taine. Rămășițele pământești ale binemeritatului defunct s'au așezat spre vecinică odihnă Vineri, în 11 Septembrie st. n. la 3 oare p. m. din casa mortuară a spitalului militar în cimiterul militar din loc. Fi-ei țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Monumentul lui V. A. Urechie. Eri, Duminecă, la oarele 2 d. a. s'a făcut la Predeal, în România, inaugurarea monumentului marelui Român *V. A. Urechie*, care cum se știe, a avut o intensă activitate politică și culturală, nu numai în România, ci și în alte țări, cu deosebire în Italia, Spania și Franția. A fost profesor universitar, membru al „Academiei Române” și al „Ateneului Român”, președinte al „Ligei Culturale” și al societății macedo-române, fondator bibliotecii Urechie din Galați, etc. Toate aceste instituțiuni culturale și societăți au fost reprezentate prin delegați la inaugurarea monumentului.

Procesul „Foii Poporului.” În 24 Septembrie n. se pertractează la curtea cu jurați din Cluj procesul de presă intitulat „*Foia Poporului*” din Sibiu, pentru un articol scris din incidentul măcelului dela *Cernova*, și sfat din partea procurorului că e de cuprins agitatoric. Ca autor, e acuzat dl *Silvestru Moldovan*, redactorul foii numite.

Morți. Președintele curiei regesti din Budapesta, *Adolf Oberschall*, a decedat în Rozsehegy. — Fostul redactor al ziarului „*Testes Lloyd*” și deputat dietal *Max Falk* a murit în Budapesta — *Dr. Obert Frantz* preot săsesc în Brașov și fruntaș al Sășilor, a decedat în Brașov.

Adunare populară. Locuitorii români ai comitatului Târnavi mici se convoacă la adunarea populară, ce se va ține Duminecă la 20 Septembrie st. n. 1908 în comuna Lepindea (Leppend) la oarele 10 a. m. cu următorul program: 1. Constituția biroului și deschiderea adunării. 2. Situația politică generală și votul universal. 3. Proiect de rezoluțiune. 4. Închiderea adunării.

Oi omorate de tren. În Vinga a trecut zilele trecute trenul, care mergea dela Arad spre Timișoara, peste o turmă mare de oi, și a omorât 45 de capete. Nenorocirea s'a întâmplat noaptea, pe întunec, când mașinistul nu a văzut că oile zac pe șinele căii ferate. Cu toate acestea s'a început cercetare, după ce proprietarii oilor cere despăgubire.

*) Am dat posibilitatea dlui Z. Bărsan de a se apăra în contra invinuirilor ce i-s'au adus, fără a aproba însă tonul în care se face apărarea și în care vorbește artistul nostru dramatic cu dl *Iorga*; pentru că oricum se luăm lucrurile, îndreptățirea și competența dlui profesor universitar *Iorga* de a se pronunța în chestii culturale-românești, nu poate se contesta nime.

Din Cristian, protopresb. Sibiului, ni se scriu următoarele: Ziua de 24 August, ziua cercetării parohiei Cristian din partea noului conducător, a Pr. On. Domn protopresbiter *Dr. Ioan Stroia*, a fost în isprăvile ei o zi vrednică de însemnat în cartea oricărei cronici. Comitetul, cât și sinodul parohial, în auzal convingătoarelor cuvinte, îndreptate asupra școalei și susținerii ei, de vrednicul protopresbiter — ajuns'au să-și deie bine seama despre măsura puterilor materiale, și dacă și le pot măsura, ori nu cu recerînțele noii legi școlare? După un timp nu prea lung de cugetare și desbatere ajuns'au la înbuștură hotărâre unanimă, că și le pot, — că și pot păstra sufletul curat, — și pot susține școala din denarii proprii, — o școală cu doi învățători. Locuitorii parohiei Cristian nu să pot număra între cei mai bogați din tract — dimpotrivă, între cei mai săraci, fiind bunurile și dreptățile comunale, nu în mâinile lor, ci în-ți'ale conlocuitorilor sași, — dar sunt oameni muncitori și cruțători. Cu atât jertfa lor pe altarul școalei mai nobilă, mai curată este! Cuvine-se deci, ca pildei lor să urmeze și ceilalți frați din tract. Ca astfel, celui ce să cuvine, și se zice a fi primul protopresbiterat, — să și fie! Că fiind, să se facă pilda celorlalte protopresbiterate, atât în chestia arzătoare a susținerii școalelor, cât și în alte multe alcătuiți și organizări, pe cari duhul vremilor ni le va cere, întru păstrarea și cimentarea bunurilor noastre bisericești și școlare. O altă ispravă a zilei pomenite e împlinirea unei dorințe de ani a Cristinărenilor, de-a avea slujitor la altarul școalei lor pe un bun dascăl, care prin petrecere a mai multor vacanțe în mijlocul lor, având soție din parohie, a știut să câștige inimile tuturor. E harnicul învățător al Mediașului, dl *Izidor Dopp*, pe care ziua de mai sus l'a dat de învățător Cristianului. Fie întru folosul și înaintarea ta Cristiane!

Rugare. Fiind că un număr însemnat de învățători cer dela mine scrierile mele apărute în broșuri, în care cas trimiteria lor e împreună cu spese, află de bine a sfătui pe cei cari le mai doresc, ca să le comande dela librăria arhidiecezană din Sibiu, de unde comandându-le împreună cu cărți sau recuisele de școală s'ar ocoli spesele postale. Prețul broșurilor este: „*Anechote și dial*” 40 bani. „*Țiganul în căruță*” ediția a II-a 20 bani. „*Seara pe uliță*” 16 bani. „*Țiganul cătană*” ediția a II-a 30 bani. Măgăreiu, în 19 Aug. 1908. *Emanuil Suciu*, învățător gr. ort.

Dușman al căsătoriei pare a fi fost bogatul fabricant de dantele din Nottingham, care a lăsat prin testament suma de cinci milioane pe sama văduvelor și fetelor nemăritate din orașul său natal, cu condiția, ca să nu se mărite. Firește, să împart numai interesele, din cari s'au format 140 de pensii. Cererile pentru acordarea pensiilor au fost înaintate celor încredințați cu manipularea averii. Și-au înaintat pețiunile 1700 de văduve și fete nemăritate.

Concurs. Despărțământul Timișoara al „*Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român*” scrie prin aceasta concurs, cu termenul pe 1 Februarie 1909 și cu un premiu de 50 cor. pentru cea mai bună lucrare despre: „*Rentabilitatea rasei nobile a vitelor cornute*”. Lucrările sunt a se adresa până la termenul de mai sus dlui *Romulus Carabasiu*, directorul despărțământului Timișoara-Astra, în Timișoara, Temesvár — Belváros. Timișoara, la 10 Septembrie 1908. *Dirrecțiunea Despărțământului*.

† **Trușin-Petru Coscinc**, elev de a Va clasă gimnazială, după îndelungate și grele suferințe a adormit în Domnul în 8 Septembrie la 9 oare dimineața, în etate de 14 ani în Mediaș. Rămășițele pământești ale răposatului în Domnul s'au înmormântat Joi, 10 Septembrie n. la 3 oare d. a. în cimiterul gr.-or. din Mediaș.

Universitatea din Tokio. Cea mai bine cercetată universitate din lume e cea din Tokio, în Japonia. Are șase facultăți: de drept, de medicină, științe, literatură, filosofie și agricultură, apoi două secții deosebite, pentru dreptul francez și pentru literatura franceză, și în total cinci mii de studenți, toți diligenți, și treisute de profesori. Intre studenți sunt și 12 din Europa.

La fondul „Victor și Eugenia Tordășianu” pentru înzestrarea fetelor sărace, din privilegiul esposiției de vite a 18-a, aranjată de Reun. română s'agricolă la 6 Sept. în Șura-mare, s'au făcut următoarele daruri: dsoara *Victoria Vasilie*, învățătoare, *Simeon Borțan*, inv. (Slimnic), *G. Konert*, viconot, fiecare câte 1 coroașă, *Fridrich Iosephi*, not. 80 bani, *Rom. Simu* și doamna, ambii câte 1 cor., *Isaia Hociotă*, inv. (Gușterița) 50 bani, *Nic. Restanță*, epitrop (Șura-mare), *Ilie Perea*, proprietar (Gușterița), câte 40 bani, *Ioan Chirea*, viceprez. Reun. (Săliște), *Lukacs Gross*, ec. (Șura-mare), *G. Iacob*, inv. p. (Gușterița), *Ioan Turculeț*, econ. (Șura-mare), *Aurel Borțan*, fiul inv. (Slimnic), fiecare câte 20 bani, *Traian Petrișor*, par. (Gușterița), *Nic. Opiș*, par. (Șura-mare), *Iulius Pelionis*, ec., *Amos Opiș*, ped., *Valeriu Opiș*, stud. silvanist, *Silvia și Valeria Borțan* (ficele inv. din Slimnic), *Dr. P. Span*, *T. Andrei* și *Vic. Tordășianu*, fie-care câte 10 bani.

FELIURIMI.

Pentru aceia, pe cari îi privește și cari ne ceartă, pentru că publicăm câte odată păreri cari lor nu le plac, reproducem cuvintele nemuritorului *George Barițiu* care scria în „*Observatorul*” seu din anul 1881, numărul 32, cu privire la misiunea presei, din cuvânt în cuvânt următoarele:

„... Datoria presei periodice este, de a prepara terenul pentru discuțiune, de a emite opinii înțelepte sau absurde, sănătoase sau bolnave, cari cum vin, în chestiuni grave, pentru că publicul să aibă ocaziune a se ocupa cu ele, a le cerne, judeca, accepta ori refusa. Apoi în chestiuni politice, între oameni de bună educațiune, și între oameni, cari nu se știu cu musca pe căciulă, nu încapă nici o mânia și nici o ură, ci se presupune, că toți ca unul avem același drept de a ne manifesta opiniunile individuale, sau și de partid, precum avem și același scop sacru: conservarea patriei și înfrânsa a individualității noastre naționale politice, pentru toți vecii, și că diferim numai în mijloace, crezând unii, că apucând spre rășrit, iar alții, că ținind spre meazăzi, vom ajunge, deși nu mai curând, dar mai sigur la scop” ...

Din despărț. „Asociațiunii”.

Convocare.

Adunarea generală a despărțământului Merceura al „*Asociațiunii*” se va ține la 7/20 Septembrie a. c. 11 oare a. m. în comuna Reciu, cu ocaziunea sfîșirii școalei de acolo.

Prin aceasta se invită toți membrii *Asociațiunii* și iubitorii de înaintarea poporului nostru.

Programul:

1. Deschiderea ședinței.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassarului.
4. Esmiterea unei comisii pentru cenzurarea raportului cassarului.
5. Esmiterea unei comisii pentru încassarea tacselor și încrierea de membri noi.
6. Prelegere despre „*alcoholism*” de *Nicolae Simulescu*.
7. Alte propuneri.
8. Închiderea ședinței.

Merceura, 24 August v. 1908.

Comitetul:

Avram S. Păcurar director. *Dr. Nicolae Schiau* secretar.

Imprumaturi ieftine.

— Pentru prăsitorii de vite —

Subscrisul comitet central acordă (dă) imprumaturi replateabile în 4 rate semestrale și cu 5% interese, acelor economi de vite din comitatul Sibiu, cari doresc să se provadă cu vite de prăsilă de soiu ales.

Imprumaturile se dau cu preferință membrilor reuniunii, pe lângă obligațiune cu doi cavenți (chizești) siguri.

La primirea imprumutului cumpărătorul are să aducă la cunoștința comitetului numele vânzătorului și soiu vitei de cumpărat.

Datornicii nemembri, au să se înscrie în șirul membrilor.

Sibiu, 7 Septembrie n. 1908.

Comitetul central al „*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu*”.

Pantaleon Lucaș președinte. *Vic. Tordășianu* secretar.

Teatru ungurese.

Luni „*A tanitón*”, piesă din popor. Marți: „*Liliomfi*”, farsă.

Concurs.

Pentru ocuparea alor 16 locuri de curtur gratuit în „*Internatul Petran*” din Cluj al „*Asociațiunii*” pentru universitarii români, se scrie prin aceasta concurs cu termenul de 20 Septembrie n. a. c.

Concurenții vor avea să-și instrueze pețițiunile cu:

1. „*Index*”, ca dovadă, că sunt înscriși la vre-una dintre facultățile universității din Cluj, și că au făcut sporul cerut în studii.

2. Atestat de paupertate, însoțit de alte informații referitoare la starea materială a părinților.

3. Cvitanță despre plățirea taxei de membru extraordinar al casinei române din Cluj.

Pețițiunile astfel instruite să se trimiță nesmintit până la acest termen subscrisului director (Cluj, str. Jókai nr. 6).

Din ședința comitetului „*Despărțământului Cluj al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român*”.

Cluj, la 8 Septembrie n. 1908.

Eugen Pop Păcurariu director. *Dr. Valeriu Porușiu* secretar.

Cărți și reviste.

Aviz. Am onoare a aduce la cunoștință, că manualele de *Ioan Popescu* — *Dr. P. Span*: *Intâia carte de lectură și învățătură*, *Cartea de cetire II* și *Cartea de cetire III*, au fost înaintate înaltului Ministeriu de culte și instr. publică spre aprobare. Aceste manuale se află de vânzare la *Librăria arhidiecezană* și la *Librăria W. Krafft* în Sibiu, precum și la librăriile din alte orașe. *Dr. C. Popescu*, protopopul Hațegului.

Istorieare pentru copii, de Vasile Bălinescu, învățător superior. Broșura I și II. Cernăuți, 1908. Societatea tipografică bucovineană. Editura autorului. Se vinde fiecare broșură cu câte 80 bani. Broșura primă conține 24 de istorioare și o prefață, iar broșura II optsprezece istorioare bune pentru copii, cari dacă erau încrețate în o limbă mai bună și mai corectă românească, câștigau și mai mult în valoare. Să nu uităm, că cărțile pentru copii trebuie se fie ca *biblia*, scrise într'o limbă înțeleasă de toți.

Din viața și activitatea pedagogică a lui V. Gr. Borgovanu, de *Ioan P. Lazar*, Șimleu, tipografia „*Victoria*” 1908. Acesta e titlul broșurei ce am primit la redacție. Să ocupă cu activitatea celui mai bun pedagog ce-l avem noi astăzi, și se dă ca premiu, învățătorilor cari abonează „*Gazeta de Duminecă*”. Broșura are 84 pagini și pe lângă datele biografice, a vieții și activității dlui Borgovanu, are și un bogat material menit a îndemna pe învățători la o muncă rodnică în folosul țării și al școalei. Scurt, cartea aceasta ne prezintă pe învățătorul model și vastul lui teren de muncă folositoare națiunii, bisericii și școalei românești. Fotografia dlui Borgovanu încă a reușit bine.

Dicționar german-român de Theodor Alexi. Edițiunea a șasea prelucrată și completată. Brașov, editura librăriei *Ioan I. Ciurcu*, 1908. Prețul unui exemplar broșat 6 cor. 50 fileri. E un dicționar bun și folositor celor ce au trebuință de el. Se poate comanda dela *Ciurcu* în Brașov.

„Fizica” pentru școalele secundare inferioare, de *Tit Liviu Blaga*, profesor în Brașov. Cu 169 ilustrațiuni în text. Editura librăriei *Ioan I. Ciurcu* în Brașov. Prețul 2 cor. 40 bani exemplarul.

Colecțiunea de predici a profesorului Dr. T. Tarnavski și Dr. E. Voitschi, ilustrii profesori dela universitatea din Cernăuți, va apărea în tipografia diecezană din Caransebeș în a. II ediție, sub îngrijirea elevului lor *Dr. Dimitrie Cioloca*. Opul va consta din 3 tomuri à 5 cor., așadară la un loc 15 cor., pentru abonați și 18 cor. afară de abonament. Opul se va pune sub tipar îndată ce din abonamente se vor asigura speșele tiparului. Abonamentele, cari se primesc numai pentru opul întreg, au a se anunța numai până în 15/28 Septembrie a. c. la domnul *Dr. Dimitrie Cioloca*, profesor în Caransebeș. Considerând că aceste predici îndată după apariția lor s'au fost epuizate, așa că deja după 1 an ele nu s'au mai aflat pe piața de cărți, apoi că numai dela apariția în a doua ediție a lor depinde tipărirea și a celorlalte tomuri referitoare la sărbători și diferite alte ocaziuni, recomandăm cu căldură clerului nostru abonarea opului.

Aviz de târg timișan.

Târgul de țară din anul curent dela Sf. Mihai se va ținea din 24 Septemvrie până inclusive 28 Sept. 1908.

Mânarea a tot felul de vite în târg e permisă din 24 Septemvrie, Joi la oarele 5 dimineața.

Timișoara, 1 Sept. 1908.

Capitanatul suprem orășenesc:

Francisc Beé

(268) 1—2 căpitan suprem.

Nr. 803/1908.

[266] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din Șoimărtin, protopresbiteratul Agnietei, se scrie prin aceasta concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. salar solvibil în rate lunare anticipative, anume: 410 cor. dela stat, 190 cor. din repartitie, cvartir în edificiul școlai și lemnele necesare de foc.

Alesul învățător va avea să propună religia, să țină școală de repetiție și să cânte în Dumineci și sărbători cu tinerimea școlară cântările liturgice.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, în 28 August v. 1908.

Oficiul protopresbiteral:

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 761/908.

[267] 1—1

Publicare de licitare.

Comuna Galeș în 27 Septemvrie st. n. a. c. prin licitațiune minuendă publică care e a se ținea în cancelaria comunală la oarele 2 d. a. d. în întreprindere edificarea casei comunale și locuinței notariale.

Prețul strigării 15574 cor. 15 fil. vadiu 10% dela prețul strigării.

Planul preliminarul și condițiile de edificare se pot primi în cancelaria comunală în oarele oficioase.

Galeș, la 10 Septemvrie 1908.

Primăria comunală:

Ioan Bataca
notar.

Nr. 616/1908

[261] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători dela școalele confesionale gr.-ort. române în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Târnava, se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela datul de jos.

1. Bobahalma, cu salar de 600 cor. din repartitie, și relut de cvartir 20 cor.

2. Laslaul-român, cu salar de 600 cor. din cassa bisericeii, cvartir în edificiul școlar și lemne de foc în natură 2 stănjini.

Quincenalele se compută la aceste posturi numai pentru ani servii după instituirea definitivă la aceste școale, deci anii servii la alte școale nu se consideră.

Învățătorii aleși primesc pe lângă altele îndatorirea să cânte cu elevi Dumineca și în sărbătorii la liturgie în biserică.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi să-și aștearnă cererile provăzute cu documentele prescise subsemnatului oficiu (u. p. Küküllővár) în termenul deschis și să se prezente în vreo Duminecă sau sărbătoare în comună spre a-și arăta aptitudinea în cântări.

Cetateadebaltă, 20 August 1908.

Oficiul protopresbiteral ort. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 160—1908.

[263] 2—3

Concurs.

Se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” pentru ocuparea următoarelor posturi de învățători din tractul Cohalmului:

Palos pentru două posturi de învățători, fiecare post cu salar de 600 cor., cvartir și lemne de foc, iar cu începerea anului școlar 1909/10 cu salariile de câte 1000 cor. conform legii școlare.

Quincenalul prim se va solvi numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt în posturile de aici.

Dela concurenți se cere să vorbească perfect și limba maghiară, și unul dintre dâșii să aibă cunoștințe musicale ca să poată instrui și conduce un cor cu mai multe voci. Concurenții înainte de alege să se prezente în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și spre a-și cunoaște poporul.

Valendorf pentru un post de învățător cu salar anual de 600 cor. cvartir și lemne de foc.

Dașoara pentru al doilea post de învățător cu salar anual de 600 coroane, lemne de foc și cvartir plătit dela popor. Alesul învățător va fi obligat a cânta împreună cu celalalt învățător în strană în Dumineci și sărbători.

Concurenții se știe bine și limba maghiară în scris și vorbire, și ca aleși să învețe pe copii răspunsurile liturgice și să le cânte cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Suplicile concursuale cu documentele prescise prin legea școlară să se trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat.

Cohalm, în 22 August 1908.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 766/1908 prot.

[253] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din Criș, protopresb. tractului Sighișoara, se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele pentru acest post sunt: 600 coroane, salar din cassa bisericească computate fiind lemnele necesare de foc cu 40 cor., cvartir liber în edificiul școlai.

Cu 1 Iulie 1910 salariul să va întregi conform art. de lege XXVII/1907 la 1000 cor. solvibil din cassa bisericeii.

Quincenalele să compută începând dela definitivare numai după cinci ani de serviciu neîntrerupt la această școală!

Reflectanții la acest post să poseadă cunoștința limbei maghiare în sensul articolului de lege suscitată, să documenteze pe lângă celelalte recerinte legale, că au absolvat cu bun succes patru clase gimnaziale.

Alesul e dator a provedea învățământul în școala cu elevii dela 6—12 și cu cei dela 13—15 ani, a instrui pe elevii de toate zilele și pe cei de repetiție cât și pe tinerimea adultă în cântările bisericești și a le conduce în Dumineci și sărbători. Va conduce și grădina de pomărit.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruite conform normelor în vigoare în termenul deschis oficiului protopresbiteral, cu îndatorirea a să prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Sighișoara, 14 August 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Ad Nr. 1092/908.

[255] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școalele confesionale rom. gr.-or. din comunele Agribiciu, Bica rom., Nădișul rom. și Rogojel, aparținătoare tractului protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului, prin aceasta se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu fiecare post sunt: 600 cor. salariu din repartitie dela

popor, cvartir liber în edificiul școlai cu grădina de legumi și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a-și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subscrisului până la termenul sus indicat și a-se prezenta înaintea poporului la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cant, fiind îndatorat alesul învățătoriu a conduce corul cu școlarii.

Cluj, 16 August 1908.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetele parohiale.

Tulin Roșescu
protopresb.

Nr. 278—1908.

[265] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale gr. or. române din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Hațegului se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Federi-Fizești post ambulant, salar 600 cor. din repartitie dela popor, cvartir și lemne de foc.

Grid, salar 300 cor. din repartitie dela popor, iar pentru întregirea până la 600 cor. se va cere ajutor de stat, cvartir și lemne de foc.

Luncani, salar 600 cor. din repartitie dela popor, cvartir și 4 stăngini lemne de foc, din cari însă se va încălzi și sala de învățământ.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi să înainteze cererile concursuale, provăzute cu documentele nece-

sare subscrisului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Cei aleși vor avea să instrueze și elevii din școala de repetiție și să cânte în sf. biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Hațeg, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 628/1908.

[264] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh, în parohia de clasa I Tresnea, protopresbiteratul Ungurașului devenită vacantă prin abdicarea alesului paroh Laurențiu Curea prin aceasta se scrie concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fașionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul sus indicat, și cu prealabila încunoștințare a acestuia au a se prezenta în vre-o Duminecă sau Sărbătoare în biserică pentru a cânta respective a celebra și a cuvânta.

Fizeș-Sânpetru 23 Aug. 5 Sept. 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Unguraș în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Pavel Roșca
protopresb.

Panorama originală a lumii.

(Filiala Pasagiului Berlinei).

Piața mare Numărul 9

lângă palatul lui Brukenthal.

Intrare și privire în orice timp al zilei
dela 9 oare dimineața până la 1/2 seara.

De Luni în 14 Septemv. până Duminecă în 20 Septemv. 1908:

Călătorii interesante prin Veneția și Florența.

Prețuri de intrare: Pentru oameni mari 40 b., copii, școlari și soldați 20 b., Blocuri cu 6 bilete cor. 1 80, Blocuri pentru școlari a 7 bilete cor. 1—, Mercuria și Sâmbăta până la 5 oare intrare cu 12 b. pentru copii și elevii tuturor institutelor. Bilete pentru societate 100 bucăți cor. 25—.

In fiecare săptămână altă serie.

(235) 4—

Seriile odată predate nu se repetază.

Decorat cu medalia de argint la expoziția Română din 1906.

Onorat Cler român!

Am onoare a aduce la cunoștința mult onoratului Cler român, că la recercarea mai multor preoți, cari doresc din inimă sprijinirea meseriașilor români și a industriei române, mi-am provăzut, subscrisul, depositul meu cu tot felul de

Pălării preoțești

pe cari, la comandă, le trimit ori-și unde pe lângă prețurile cele mai convenabile. În deosebi recomand dragașul model nou de pălării de mătase (păroase), „Model Dr. Cristea”.

Este foarte plăcut, elegant și frumos și de sigur va satisface gustului fiecărui preot. Cred, că dnii Preoți, cari până acum au cumpărat dela mine pălării, au fost mulțumiți, atât cu prețurile, cât și cu calitățile de pălării. Prețul la pălăriile de mătase (păroase) este de 9 cor. 40 fil. Pălării linse 7 cor. Toate calități fine. Cutia și porto 1 cor. 20 fil.

În speranță, că Onor. Cler român va da sprijinul cuvenit unicului pălărier român, semnez

A. MEȘOTĂ, pălărier

Brașov (Brassó) strada orfanilor 3.

(250) 3—3

APĂ MINERALĂ PHOENIX

DIN BUZIĂȘ

Arată un rezultat frapant la suferințe de rărunchi și beșică.

Plăcută, puțin acrie, bogată în acid carbonic, lipsită de fier.

Ca apă de masă extraordinar de recreatoare.

Vindecă, improspetează. Recomandată de medici.

Folosită la cură a dovedit efecte excelente la morburii de rărunchi și beșică, la catar cronic de rărunchi, peatră, precum și la catarale ale secrețiunei. — Prospecte trimite la cerere administrația

Direcțiunei băilor lui CARL ALBRECHT în Buziasfürdő.

(286) 82—100

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare:

Adam I., Constanța pitorească	2—
Brediceanu, Doine și cântece caet I/II a	4—
Brediceanu, Jocuri caet I/III	4—
Sandu-Aldea, Pescar de Islanda	1-50
„Sfaturile unui plugar luminat I.	—50
Vlahuță, Din trecutul nostru	3-50

Cărțile pentru școalele populare după catalog separat.